

Серыя «У дапамогу педагогу» заснавана ў 1995 годзе

Навукова-метадычны часопіс

Выдаецца з IV квартала 1995 года

Пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі сродку масавай інфармацыі

№ 640 ад 04.09.2009, выдадзенае Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь

Выходзіць штомесяц з II паўгоддзя 2005 года

№ 3(233)•2021

сакавік

БЕЛАРУСКАЯ МОВА І ЛІТАРАТУРА

Рэдакцыйная калегія

Галоўны рэдактар

Алесь Іванавіч БЕЛЬСКІ, *доктар філалагічных навук, прафесар*

Першы намеснік галоўнага рэдактара

В. І. ІЎЧАНКАЎ, *доктар філалагічных навук, прафесар*

Намеснік галоўнага рэдактара

І. У. БУЛАЎКІНА, *галоўны спецыяліст
упраўлення агульнай сярэдняй адукацыі
Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь*

А. У. ВЕЛЬСКАЯ, *адказны сакратар*

Р. А. БАРАВІКОВА, *лаўрэат Дзяржаўнай
прэміі Рэспублікі Беларусь*

А. І. БЕЛАЯ, *доктар філалагічных навук,
кандыдат педагагічных навук, дацэнт*

Г. М. ВАЛОЧКА, *доктар педагагічных навук, прафесар*

Л. М. ГАМЕЗА, *доктар педагагічных навук, дацэнт*

М. В. ЖУКОВІЧ, *настаўнік-метадыст, намеснік
дырэктара па вучэбнай рабоце сярэдняй школы № 1
імя В. Х. Галаўко г. Бяроза*

В. У. ЗЕЛЯНКО, *доктар педагагічных навук, дацэнт*

Я. В. ЕСІС, *настаўнік вышэйшай катэгорыі
сярэдняй школы № 16 г. Мазыра*

Т. У. ЛОГІНАВА, *начальнік аддзела
метадычнага забеспячэння гуманітарнай адукацыі
Нацыянальнага інстытута адукацыі*

А. А. ЛУКАШАНЕЦ, *доктар філалагічных навук,
прафесар, акадэмік НАН Беларусі*

А. М. МАКАРЭВІЧ, *доктар філалагічных навук, дацэнт*

Т. І. МАРОЗ, *кандыдат педагагічных навук, дацэнт*

М. І. НАВУМЧЫК, *настаўнік-метадыст,
намеснік дырэктара па вучэбна-метадычнай рабоце
Маларыцкай раённай гімназіі*

З. І. ПАДЛІПСКАЯ, *член праўлення
Саюза пісьменнікаў Беларусі*

А. К. ПЕКАЧ, *настаўнік-метадыст ліцэя № 2 г. Мінска*

В. У. ПРАСКАЛОВІЧ, *доктар педагагічных навук, дацэнт*

М. Р. ПРЫГОДЗІЧ, *доктар філалагічных навук, прафесар*

Т. М. ПУЧЫНСКАЯ, *кандыдат педагагічных навук,
дацэнт*

С. Л. РУМЯНЦАВА, *настаўнік-метадыст
сярэдняй школы № 15 г. Наваполацка*

А. В. РУЦКАЯ, *заслужаная настаўніца Беларусі*

Н. С. СТАРЖЫНСКАЯ, *доктар педагагічных навук,
прафесар*

Г. І. ШМАЯНКОВА, *настаўніца вышэйшай катэгорыі,
намеснік дырэктара па вучэбнай рабоце сярэдняй
школы № 27 г. Магілёва*

І. Ф. ШТЭЙНЕР, *доктар філалагічных навук, прафесар*

Заснавальнік і выдавец —

РУП «Выдавецтва «Адукацыя і выхаванне»»

Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь

Вул. Будзённая, 21, 220070, г. Мінск

тэл.: (017) 297-93-20 (адк. сакратар)

тэл.: (017) 297-93-22 (аддз. маркетынгу)

факс: (017) 297-91-49.

E-mail: belmova@aiv.by (часопіс),

aiv@aiv.by (выдавецтва), <http://www.aiv.by>

БЕЛАРУСКАЯ МОВА І ЛІТАРАТУРА

Запрашаем на ўрок

- 3 *Саламаха І. В.* Незвычайны свет казак Уладзіміра Караткевіча («Кацёл з каменьчыкамі», «Чортаў скарб») (урок дадатковага чытання ў V класе)
- 8 *Варанецкая І. В.* Складанне памяткі «Як дапамагчы прыродзе?» (творчы ўрок у VI класе)
- 14 *Навумчык М. І.* Апавяданне Алеся Пальчэўскага «Рэкс і Казбек» (урок дадатковага чытання ў VI класе)
- 19 *Несцяровіч С. У.* Іван Пташнікаў. Апавяданне «Арчыбал» (урок дадатковага чытання ў VI класе)
- 22 *Нехвядовіч Я. Л.* Прамое і пераноснае значэнне слова (V клас)
- 27 *Жаўняк Н. В.* Заданні і практыкаванні па тэме «Займеннік» (VI клас)
- 29 *Каскевіч Т. Ю.* Злучнік як службовая часціна мовы (VII клас)
- 32 *Міцкевіч Т. М.* Сказы з адасобленымі акалічнасцямі, знакі прыпынку (VIII клас)

Методыка і вопыт

- 37 *Якімовіч А. М.* Вывучаем беларускі правапіс: практыкум

Рыхтуемца да тэсціравання

- 42 *Васілевіч С. Л.* Вучэбна-трэніровачныя тэсты па беларускай мове: комплекснае заданне № 89

Пазакласная работа

- 47 *Зубко А. С.* «Пясняр зачараванага краю»: літаратурны квэст, прысвечаны 135-годдзю з дня нараджэння Змітрака Бядулі (VIII—XI класы)
- 52 *Байко Т. М.* Літаратурная вечарына «Я — пякучка-крапіва» для вучняў VI—IX класаў
- 55 *Сукора Л. Д.* Інтэлектуальная гульня па творчасці Кандрата Крапівы для вучняў VIII—XI класаў

Займальны матэрыял

- 61 Іван Мележ. «Палеская хроніка»: крыжаванка. *Склала В. У. Глушко*

3 паэтычнага сшытка настаўніка

- 62 *Цвірко Наталля.* «Вярніся да сваіх вытокаў...»

На другой старонцы вокладкі — партрэт Любы Тарасюк (1953—2006). *Мастак А. Ю. Грынькова.*

На трэцяй старонцы вокладкі — фотаздымак хаты, у якой нарадзілася і жыла беларуская паэтэса Яўгенія Янішчыц, у вёсцы Рудка Пінскага раёна. *Фота прадстаўлена Пінскай цэнтральнай раённай бібліятэкай імя Я. Янішчыц.*

Дасылаючы матэрыялы для публікацыі ў нашым часопісе, аўтары тым самым перадаюць выдаўцу невыключныя маёмасныя правы на ўзнаўленне, распаўсюджванне, паведамленне для ўсеагульнага ведама і іншыя магчымыя спосабы выкарыстання твора без абмежавання тэрыторыі распаўсюджвання (у тым ліку ў электроннай версіі часопіса).

Рэдактары *А. У. Бельская, В. Д. Дзяруга.* Карэктар *А. У. Бельская.* Камп'ютарны набор *А. У. Бельскай, І. М. Кузьмянковай.* Макет і вёрстка *І. М. Кузьмянковай.*

Выхад у свет 30.03.2021. Фармат 60×84¹/₈. Папера афсетная. Друк афсетны. Ум. друк. арк. 6,02. Ул.-выд. арк. 6,02. Тыраж 1162 экз. Заказ 27. Цана свабодная.

Адрас рэдакцыі часопіса «Беларуская мова і літаратура»: Вул. Будзённага, 21, 220070, г. Мінск, тэл.: 297-93-20.

Надрукавана ў таварыстве з абмежаванай адказнасцю «СУГАРТ».

ЛП № 02330/427 ад 17.12.2012. Вул. Кнорына, д. 50, корп. 8, каб. 305, 220103, г. Мінск